

การขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

นางพรพรรณ บุญปลิก
นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

ปัญหาการกลั่นรบกวนเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประชาชน และผลกระทบต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ และก่อให้เกิดการร้องเรียนต่อราชการส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง วินิจฉัย และสรุปผลว่าเหตุร้องเรียนใดจะเข้าข่ายเป็นเหตุรำคาญตามหมวด ๕ มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้นการดำเนินงานดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้องค์ความรู้ทางวิชาการและหลักการทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความเป็นเหตุเป็นผลที่สามารถพิสูจน์ความเป็นจริงให้เกิดความน่าเชื่อถือ อันจะส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายของราชการส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการสาธารณสุข จึงได้มีคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเป็นการกำหนดคุณสมบัติผู้ตรวจสอบกลั่น การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่น การตรวจวัดความเข้มข้นกลั่น แบบบันทึกการตรวจวัดกลั่นรบกวน และมาตรฐานค่าระดับกลั่น เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้ราชการส่วนท้องถิ่นใช้สำหรับการตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ถูกร้องเรียนปัญหาเหตุรำคาญเรื่องกลั่น โดยกลั่นที่ถูกร้องเรียนนั้นจะต้องไม่ใช่ กลิ่นสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ตรวจสอบกลั่น เช่น กลิ่นจากการประกอบกิจการเกี่ยวกับ สัตว์เลี้ยง กิจการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์และผลิตภัณฑ์ กิจการที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ทั้งนี้ การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่น มีกำหนดอายุ ๑ ปี นับจากวันที่ได้รับการขึ้นทะเบียน

นิยามศัพท์

กลั่นรบกวน หมายความว่า กลิ่นจากการประกอบกิจการของสถานประกอบการที่ได้ทำการตรวจวัดความเข้มข้นกลั่นในบริเวณหรือสถานที่ที่ประชาชนร้องเรียนหรือคาดว่าจะได้รับผลกระทบ ซึ่งมีค่าความเข้มข้นกลั่นตั้งแต่ค่าที่กำหนดไว้ในคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

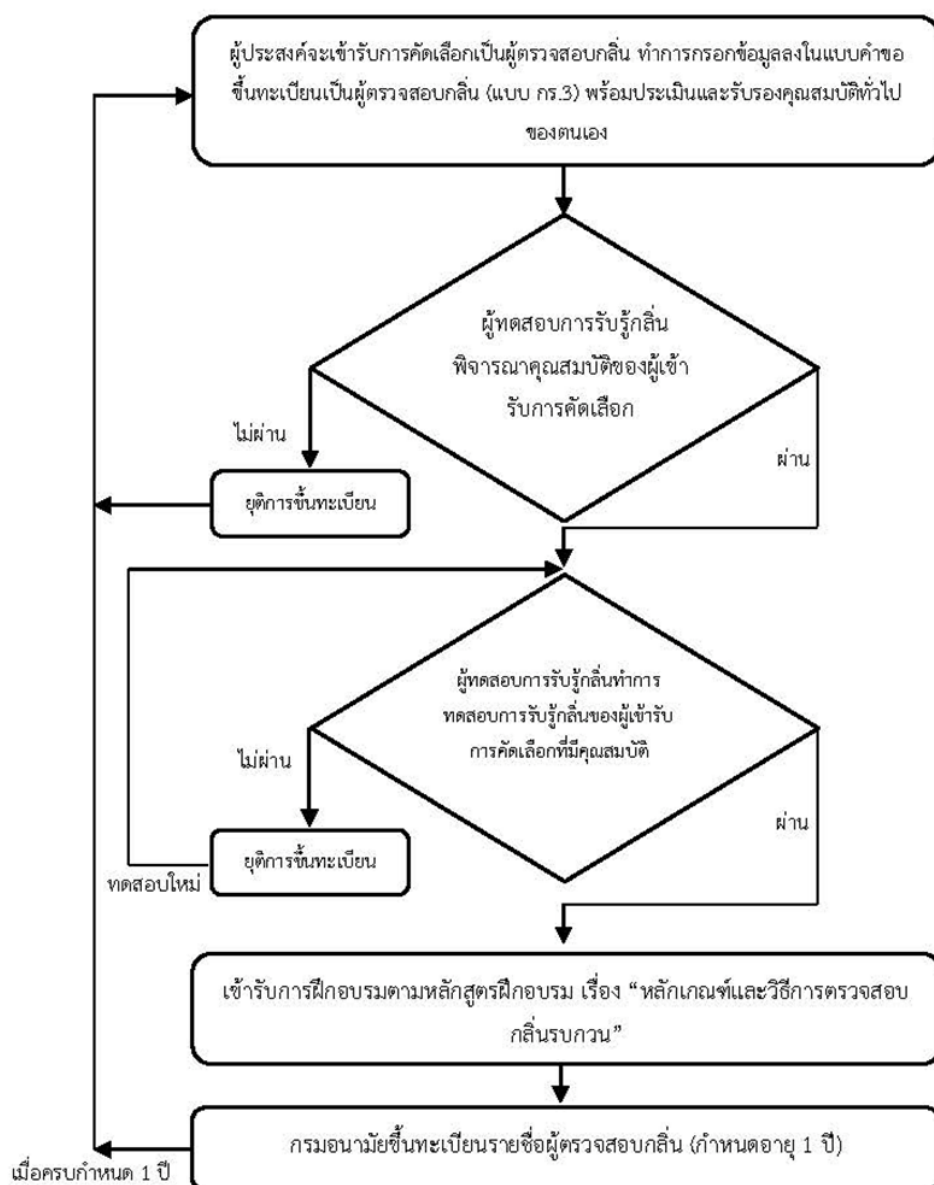
ผู้ตรวจสอบกลั่น หมายความว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลั่น โดยผู้ตรวจสอบกลั่นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลั่นตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้ทดสอบการรับรู้กลิ่น หมายความว่า เจ้าหน้าที่กรมอนามัยหรือบุคคลที่กรมอนามัยมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติและทดสอบการรับรู้กลิ่นของผู้เข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลั่นเพื่อขึ้นทะเบียนรายชื่อเป็นผู้ตรวจสอบกลั่น

ผู้ควบคุมการตรวจสอบกลั่น หมายความว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมกำกับ การตรวจสอบกลั่นรบกวน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลั่นรบกวนที่เกิดจาก การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนรายชื่อเป็นผู้ตรวจสอบ กลั่น ทั้งนี้ ผู้ควบคุมการตรวจสอบกลั่น จะเป็นผู้ตรวจสอบกลั่นด้วยหรือไม่ก็ตาม

การขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบกลั่น

ผู้ตรวจสอบกลั่น เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตามกลั่นเพื่อตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลั่นในบรรยากาศสถานม โดยผู้ตรวจสอบกลั่นนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและขึ้นทะเบียนรายชื่อเป็นผู้ตรวจสอบกลั่นไว้กับกรมอนามัย หรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมาย ในการขึ้นทะเบียนรายชื่อเป็นผู้ตรวจสอบกลั่น ผู้ทดสอบการรับรู้กลั่น ของกรมอนามัยหรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมายจะทำการพิจารณาคุณสมบัติทั่วไป พร้อมทำการทดสอบ การรับรู้กลั่นของผู้เข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลั่น และฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง “หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลั่นรบกวน” รายละเอียดขั้นตอนดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบกลั่น

๑. คุณสมบัติผู้ตรวจสอบกลิ่น

- (๑) มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๖๐ ปี
 - (๒) มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคภูมิแพ้ หรือโรคระบบทางเดินหายใจ และมีสุขภาพจิตดี
 - (๓) มีประสาทสัมผัสรับรู้กลิ่น สามารถตรวจจับกลิ่น แยกแยะกลิ่นและจดจำกลิ่นได้
 - (๔) ไม่เป็นผู้ที่ตื่นเต้น ตื่นตระหนก หรือตกใจง่าย
 - (๕) ไม่ดื่มเหล้าและไม่สูบบุหรี่
 - (๖) ไม่อยู่ในระหว่างตั้งครรภ์
 - (๗) ไม่ทำงานหรืออาศัยอยู่ในหรือใกล้โรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการที่อาจทำให้เกิดความคุ้นเคยกับกลิ่นหรืออาจทำให้เกิดผลกระทบต่อประสาทสัมผัสรับรู้กลิ่น
 - (๘) มีความอดทน และเต็มใจทำการตรวจสอบกลิ่น แม้ว่าจะต้องใช้ระยะเวลานานในการตรวจสอบ
 - (๙) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับการตรวจสอบกลิ่นรบกวนนั้นๆ
- ทั้งนี้ ในระหว่างการตรวจวัดค่าความเข้มข้นกลิ่นด้วยการดมกลิ่น ผู้ตรวจสอบกลิ่นจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไปตามข้อกำหนดข้างต้นด้วย

๒. การคัดเลือกผู้ตรวจสอบกลิ่น

๒.๑ ผู้เข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น ทำการกรอกข้อมูลลงในแบบคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น (แบบ กร.๓) พร้อมประเมินและรับรองคุณสมบัติทั่วไปของตนเอง

๒.๒ ผู้ทดสอบการรับรู้กลิ่นของกรมอนามัยหรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมาย ทำการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่นให้เป็นไปตามข้อ ๑

๒.๓ ผู้ทดสอบการรับรู้กลิ่นของกรมอนามัยหรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมาย ทำการทดสอบการรับรู้กลิ่นของผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีคุณสมบัติทั่วไปตามข้อ ๑

แบบคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น		
๑. ข้อมูลทั่วไปผู้ลงทะเบียน ๑.๑ ชื่อ-นามสกุล (นามสกุลนามยาวเว้นวรรค) _____ ๑.๒ ตำแหน่ง _____ หน่วยงาน _____ (ถ้ามี) ๑.๓ วัน/เดือน/ปีเกิด _____ อายุ _____ ปี เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง ๑.๔ ที่อยู่ปัจจุบัน (สามารถติดต่อได้) เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ต. _____ อ. _____ จ. _____ คำเขต/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____ E-mail _____		
๒. ข้อมูลคุณสมบัติผู้ลงทะเบียน ดังนี้		
ลำดับ	คุณสมบัติ	ผลการประเมินตนเอง
๑	มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๖๐ ปี	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๒	มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคภูมิแพ้ หรือโรคระบบทางเดินหายใจ และมีสุขภาพจิตดี	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๓	มีประสาทสัมผัสรับรู้กลิ่น สามารถตรวจจับกลิ่น แยกแยะกลิ่นและจดจำกลิ่นได้	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๔	ไม่เป็นผู้ที่ตื่นเต้น ตื่นตระหนก หรือตกใจง่าย	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๕	ไม่ดื่มเหล้าและไม่สูบบุหรี่	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๖	ไม่อยู่ในระหว่างตั้งครรภ์	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๗	ไม่ทำงานหรืออาศัยอยู่ในหรือใกล้โรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการที่อาจทำให้เกิดความคุ้นเคยกับกลิ่นหรืออาจทำให้เกิดผลกระทบต่อประสาทสัมผัสรับรู้กลิ่น	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๘	มีความอดทน และเต็มใจทำการตรวจสอบกลิ่น แม้ว่าจะต้องใช้ระยะเวลานานในการตรวจสอบ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
๙	ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้าพเจ้ามีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามข้อ ๒ และขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นมีความถูกต้องและมีความจริง ลงชื่อ _____ ผู้ลงทะเบียน ()		
(สำหรับเจ้าพนักงาน)		
ตามที่ (นาย/นาง/นางสาว) _____ ได้ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น ข้าพเจ้า ได้ตรวจสอบและพิจารณาแล้ว เห็นว่า		
๑. คุณสมบัติผู้ลงทะเบียน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ _____	๒. ผลการทดสอบการรับรู้กลิ่น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ _____	๓. การมีคุณสมบัติ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ โปรดระบุหน่วยงานที่มีการฝึกอบรม _____ หรือฝึกอบรม _____
เลขทะเบียนผู้ตรวจสอบกลิ่น ๐๐-๐๐-๐๐๐๐ ลงวันที่ ๐๐-๐๐-๐๐ ลงชื่อ _____ เจ้าพนักงาน () ตำแหน่ง _____		

- หน้าที่ ๒ -	
การทดสอบการรับรู้กลิ่น	
๑. การประเมินผล Nasal Ranger ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ _____	ลงชื่อ _____ เจ้าพนักงานผู้ประเมิน ()
๒. การทดสอบการรับรู้กลิ่นที่กำหนด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ _____	ลงชื่อ _____ เจ้าพนักงานผู้ประเมิน ()
๓. การมีคุณสมบัติจากตัวอย่าง (ใช้แบบ กร. ๒) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ _____	ลงชื่อ _____ เจ้าพนักงานผู้ประเมิน ()
๔. การทดสอบการรับรู้กลิ่น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน หมายเหตุ _____	ลงชื่อ _____ เจ้าพนักงานผู้ประเมิน ()

ภาพที่ ๒ แบบคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น (แบบ กร.๓)

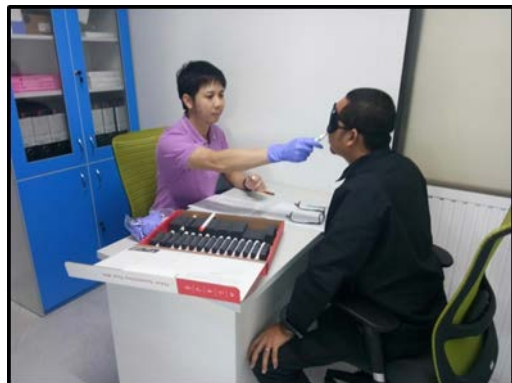
๓. วิธีการทดสอบการรับรู้กลิ่น

ผู้ตรวจสอบกลิ่นต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตรวจรับกลิ่นในระดับปกติ รวมถึงต้องมีประสาทสัมผัส รับรู้กลิ่นที่สามารถตรวจจับกลิ่น แยกแยะกลิ่นและจดจำกลิ่นได้ จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบการรับรู้กลิ่น โดยวิธีการทดสอบการรับรู้กลิ่นของผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีคุณสมบัตินั้นจะใช้วิธีหนึ่งวิธีใด ดังนี้

(๑) วิธีการทดสอบการรับรู้กลิ่นตามที่ American Society for Testing and Materials (ASTM) กำหนด

(๒) วิธีการทดสอบการรับรู้กลิ่นโดยใช้ชุด odor sensitivity test kit

(๓) วิธีการทดสอบการรับรู้กลิ่นที่เทียบเท่า

ภาพที่ ๓ ชุด odor sensitivity test kit และการทดสอบการรับรู้กลิ่นโดยใช้ชุด odor sensitivity test kit

๔. การฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น จะต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง “หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลิ่นรบกวน” ตามที่กรมอนามัยกำหนด โดยอย่างน้อยต้องมีหัวข้อวิชาและระยะเวลาในการอบรมตามที่กำหนดไว้ตามแนบท้ายคำแนะนำฯ สรุปได้ดังนี้

(๑) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลิ่นและผลกระทบต่อสุขภาพ

(๒) เทคนิคการตรวจสอบกลิ่นรบกวน

(๓) การประเมินคุณสมบัติและทดสอบการรับรู้กลิ่นของผู้ตรวจสอบกลิ่น

(๔) ฝึกปฏิบัติเทคนิคการใช้เครื่องตรวจวัดกลิ่นในบรรยากาศภาคสนาม

(๕) ฝึกปฏิบัติการตรวจวัดกลิ่นรบกวนภาคสนาม

ภาพที่ ๔ การอบรมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลิ่นและผลกระทบต่อสุขภาพ และเทคนิคการตรวจสอบกลิ่นรบกวน

ภาพที่ ๕ การฝึกปฏิบัติเทคนิคการใช้เครื่องตรวจวัดกลิ่นในบรรยากาศภาคสนาม

ในการฝึกอบรมนั้นจะดำเนินการโดยหน่วยงานจัดการฝึกอบรม ซึ่งได้แก่ กรมอนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่นที่มีศักยภาพในการจัดการฝึกอบรมที่ได้รับความเห็นชอบจากกรมอนามัย ทั้งนี้ หน่วยงานจัดการฝึกอบรมที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอบรม ต้องดำเนินการอบรมอย่างน้อยตามหลักสูตรและระยะเวลาที่กำหนดไว้แนบท้ายคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลิ่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในกรณีที่จะจัดการอบรมในหลักสูตรที่แตกต่างจากนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมอนามัย

๕. การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลิ่น

๕.๑ กรมอนามัยหรือหน่วยงานที่กรมอนามัยมอบหมาย รายงานผลการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติ และผ่านการทดสอบการรับรู้กลิ่นและการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด มายังสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

๕.๒ สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย จะทำการบันทึกข้อมูลและออกเลขทะเบียนรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น และแจ้งให้ผู้ผ่านการคัดเลือกทราบ ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบกลิ่นที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสามารถตรวจสอบรายชื่อได้ที่ website ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม (<http://env.anamai.moph.go.th>)

๕.๓ การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจสอบกลิ่น มีกำหนดอายุ ๑ ปี นับแต่วันที่สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย ได้ออกเลขทะเบียนรายชื่อเป็นผู้ตรวจสอบกลิ่น

ภาพที่ ๖ เว็บไซต์ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

แหล่งที่มา

๑. คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบกลิ่นรบกวนที่เกิดจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. คู่มือวิชาการเรื่อง แนวทางการตรวจสอบกลิ่นรบกวนสำหรับพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข